

Apocalipsa (partea I)

Octavian D. Baban

Apocalipsa lui Ioan: Biserica și drama istoriei.....	7
16.1 Genul apocaliptic: definiție și caracteristici	7
16.2 Autor, autenticitate și datare	20
16.3 Structura cărții Apocalipsa.....	22

Apocalipsa lui Ioan: Biserica și drama istoriei

În mod obișnuit, cine se gândește la Apocalipsa lui Ioan se gândește la sfârșitul istoriei, la timpul ultimelor lucruri din istorie (eschatologie). Cu toate acestea, trebuie spus că Apocalipsa reprezintă mai mult decât o fereastră spre vremea sfârșitului. Ea este o revelație cuprinzătoare despre felul în care se îndeplinește dreptatea lui Dumnezeu pe pământ (fiind legată deci de *teodicee* – teologia dreptății divine), o prezentare a liniile mari ale planului lui Dumnezeu de mântuire și de judecată a omenirii, precum și de înnoire a universului. Apocalipsa este o vedere de ansamblu a istoriei mântuirii și judecării omenirii, de început până la sfârșit („de la *alfa* la *omega*”).

Deși înseamnă „revelație”, sau „descoperire”, Apocalipsa include, de asemenea, și referințe la anumite informații trecute sub tăcere, încryptate, nedescoperite de Dumnezeu oamenilor, sau a căror descoperire va fi făcută mai târziu (vezi Apoc. 10:4, când Ioan aude glasul celor 10 tunete și înțelege mesajul lor, dar, când dă să îl scrie îngerul care era cu el îi interzice să noteze acel mesaj). Astfel, date precise cum ar fi datele calendaristice ale sfârșitului lumii și ale judecării finale nu apar nicăieri. Numeroase alte detalii sunt doar parțial deslușite, în vreme ce alte detalii rămân încă necunoscute, ținute sub cheia autorității lui Dumnezeu (termene, perioade, evenimente, denumiri, simboluri etc.). Cu toate acestea, tabloul general este destul de clar, în liniile sale generale: lumea se află în cursul unei judecări în timp, a lui Dumnezeu, care are loc pe etape, și se îndreaptă spre o formă severă și finală a acestei judecări (ziua judecării), ca și spre o experiență fără egal a înnoirii întregului univers (transfigurarea universului; judecata finală, pământul nou și cerul nou, iazul de foc).

1 Genul apocaliptic: definiție și caracteristici

Ca gen teologic și literar, genul apocaliptic (gr. apocalupsis = dezvăluire, descoperire, revelație)¹ reprezintă un gen înrudit cu cel profetic, fără a se confunda, însă, cu acest gen. Genul apocaliptic s-a dezvoltat în perioada intertestamentară și reprezintă o literatură de criză spirituală și politică, scrisă în vremuri de încercare, prin care se exprimă în limbaj direct dar și simbolic, încifrat, nădejdea că Dumnezeu va judeca lumea și va face dreptate oamenilor credincioși. Poporul aflat în exil, sau într-o perioadă de persecuție, încearcă să înțeleagă, astfel, voia lui Dumnezeu, să se încurajeze privind istoria omenirii de la un capăt la celălalt (de la a la z, de la alfa la omega), la confruntarea dintre bine și rău, ca să anticipeze eliberarea finală și a ziua judecării din urmă prin care cei dreți vor fi răzbunați și răsplățiți iar cei nedreți vor fi pedepsiți.

J.J. Collins definește genul apocaliptic în termenii modului revelației și a detaliilor acesteia:

Apocalipsa este un gen de literatură revelatorie prezentată în context narativ, în cadrul căreia revelația este dată unui om prin medierea unei ființe supranaturale, și care dezvăluie o realitate transcendentă cu dimensiune temporală, deoarece se preocupă de salvarea eschatologică, dar și spațială, prin referirile pe care le face la o altă lume, supranaturală.²

¹ Cf. Creția și C. Bădiliță (eds), *Apocalipsa lui Ioan în Tradiția Iudeo-Creștină*, C. Bădiliță and Creția (trad.), studiu introductiv de C. Bădiliță, București: Humanitas, 1998, 11–13; W. Riley, *Aventura Spirituală a Apocalipsului. Ce le spune Duhul Bisericilor*, M. Broșteanu (trad), București: Arhiepiscopia Romană Catholică de București, 2000, 14–19.

² Definiția lui J.J. Collins, apărută în *Semeia* 14 (1979), 9. Cf. M.E. Stone (ed), *Jewish Writings of the Second Temple Period: Apocrypha, Pseudepigrapha, Qumran Sectarian Writings, Philo, Josephus*, partea a doua din *Compendia Rerum Iudaicarum ad Novum Testamentum*, Assen: Van Gorcum, 1984, 393, 403.

Definiția axată pe genul literar, sugerată de D. Hellholm (1982) și D. Aune (1987), subliniază efectele literaturii apocaliptice³:

[Genul literar al Apocalipsei] încearcă să interpreteze circumstanțele prezente, pământești, în lumina universului supranatural și a viitorului, și să influențeze atât înțelegerea cât și comportamentul audienței prin intermediul autorității divine.

Pentru unii autori, literatura apocaliptică are trei mari caracteristici, ea urmărind să explice înțelesul istoriei, suferința poporului lui Dumnezeu, venirea lui Mesia și a împărăției lui Dumnezeu. De exemplu, M. E. Boring scrie astfel:

[Autorii apocaliptici] se adresau generației lor proprii cu nevoia urgentă a celor ce caută cu lacrimi sensul luptei și suferinței lor. Întrebarea lor nu era „Când va veni sfârșitul?” ci „Care este sensul suferinței noastre?” Convingerea lor că sfârșitul trebuie să fie aproape nu era bazată pe un calcul matematic ci pe tenacitatea credinței lor.⁴

G.B. Caird explică astfel motivele autorilor apocaliptici:

[ei scriau] ca să încurajeze rezistența iudaică să facă față atacurilor păgânismului, și le arătau că suferința națională a fost prevestită și avea un sens cosmic divin, iar Dumnezeu îi va răzbuna în final. Este caracteristic pentru aceste scrieri faptul că ele prezintă o criză a prezentului... pe fundalul istoriei universale, lupta din prezent fiind parte din lupta purtată între împărăția luminii și împărăția întunericului, iar victoria asupra dușmanului imediat

³ D. Hellholm (ed), *Apocalypticism in the Ancient Near East and the Hellenistic World*, Tübingen: J.D.C. Mohr, 1983; D. Aune, *The New Testament in Its Literary Environment*, Cambridge: Clarke, 1987.

⁴ M.E. Boring, *Interpretation: A Bible Commentary for Teaching and Preaching*, "Revelation," 43.

și vizibil fiind o expresie a victoriei finale a lui Dumnezeu.⁵

1.1 Caracteristicile generale ale genului apocaliptic⁶

Originile genului apocaliptic sunt localizate în timpul exilului babilonian și se bazează pe tradițiile canaanite și mesopotamiene, babiloniene și persane.⁷ În aceste zone era prețuită Revelația prin vise și viziuni (tehnici mantice – de citire a viselor și semnelor; manticism), date prin diverși intermediari (îngeri, duhuri, oameni, ființe neobișnuite etc., cf. cartea profetului Daniel), iar aceste metode au fost folosite și de evrei, în timpul exilului. Într-un cadru mai general, se poate observa că atunci când cuvântul scris, Revelația directă și consemnată în scris, a lipsit, sau când accesul la ea a fost dificil, Dumnezeu a vorbit în multe feluri, inclusiv prin viziuni, vise, și întâlniri cu îngerii.

Astfel, se pot găsi texte apocaliptice atât în VT cât și în NT. În VT apar pasaje apocaliptice în Daniel, Ezechiel, Isaia, Zaharia etc. În NT, se pot aminti pasajele denumite „mica apocalipsă” din Marcu 13, Matei 24-25, și Luca 21, urmate de textele din Romani 9-11, 1-2 Tesaloniceni.

Exemple de apocalipse pseudepigrafe evreiești ar include cărți cum sunt: *1 Enoch, Testamentul celor 12 patriarhi, Înălțarea lui Moise, Testamentul lui Avraam, Apocalipsa lui Ezra, Baruch, Revelația lui Adam către fiul său Set, Apocalipsa lui Moise, Apocalipsa lui Șadrac* etc. Exemple de apocalipse pseudepigrafe creștine pot fi: *Apocalipsa lui Pavel, Apocalipsa lui Petru, Apocalipsa Sf. Ioan teologul, Apocalipsa Fecioarei, Apocalipsa lui Toma, Apocalipsa lui Iacov, A Doua Apocalipsă a lui Iacov, Apocalipsa lui Ștefan, Viziunea lui Pavel* etc.

*Pseudepigrafi*a, este caracterul atribuit, imaginar, al unei apocalipse, pseudonim în esență. Lucrările apocaliptice sunt adesea atribuite unui personaj faimos din trecut, care conferă mai mare autoritate Revelației.

⁵ G.B. Caird, *The Revelation of St. John the Divine* (BNTC). London, 1966 (1st ed.; 1984, 2nd ed.; reprint, Hendrickson Publishers, 1993), 9.

⁶ Cf. Creția și Bădiliță, *Apocalipsa*, 11–67;

⁷ Cf. S. Agouridis, *Comentariu la Apocalipsă*, C. Coman (trad.), București: Editura Bizantină, 1997, 15–16.

În perioada celui de al doilea templu, au fost concepute multe lucrări pseudepigrave, puse pe seama unor personalități biblice (Abel, Enoh, Avraam, Ezra etc.).

Viziuni. Realități fantastice, încărcate de simbolism, caracterizate prin detalii dramatice (culori vii, contrastante – roșu, verde, negru etc.; animale fantastice, neobișnuite; antiteze paradoxale: de exemplu, ghiată fierbinte, foc care nu mistuie etc., viziuni ale zilei judecății, ale unor locuri inaccesibile).

Călătorii până la capătul lumii, sau deplasări în locuri greu accesibile (în infern - Hades, în ceruri, în închisoarea îngerilor, la muntele lui Dumnezeu, în peșterile adâncului, călătorii cu corabia pe mări fantastice etc.) Călătorii în timp, de la creație până în ziua judecății, a pedepsei sau răsplătirii finale. Interes pentru cosmologie, astronomie, ca modalitate de înțelegere a mersului universului.

Caracter mesianic, mijlocitor (intermediar), al autorului sau al personajului principal al apocalipsei. Rol major, intermediar al strămoșilor, al personajelor importante ale istoriei.

Cheie istorică pentru mântuirea omenirii. În general apocalipsele erau interesate să descopere cheia planului istoric al lui Dumnezeu (un fel de literatură pre-gnostică), răspunsul la întrebarea de ce și până când vor suferi iudeii, poporul lui Dumnezeu. Cum observă R.H. Mounce:

Un rol major al apocalipselor era acela de a explica de ce dreptii sufereau și de ce împărăția lui Dumnezeu întârzia. [...] Literatura apocaliptică se concentrează pe o perioadă viitoare în care Dumnezeu va interveni să judece lumea și să restabilească dreptatea și neprihănirea.⁸

Dualism. Literatura apocaliptică urmărește lupta dintre bine și rău, dintre Dumnezeu și Satan (Balaurul răutății). Acesta din urmă pare să

⁸ R. H. Mounce, *The Book of Revelation*, The NICNT, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999, 3rd ed (1977), 19.

controleze veacul prezent, în vreme ce Dumnezeu are ultimul cuvânt și controlul suprem.

Dialoguri cu îngerii, cu divinitatea, cu fenomenele naturii (tunete, fulgere), cu diverse elemente personificate ale naturii, cu animale fantastice.

Caracter neprecizat al localizării geografice și temporale, al așezării în timp și spațiu, concentrare pe seria de revelații, de viziuni.

Detalii eschatologice. Literatura apocaliptică include detalii eschatologice, dar nu se confundă cu eschatologia (studiul sau cunoștința despre lucrurile din urmă, despre ultimile evenimente ale istoriei înainte de final, de judecată). Orizontul apocalipselor este mai general, acoperă o zonă mai mare de timp și spațiu, având, de fapt, vocația întregului, a universalului.

Experiențe contrastante, paradoxale: foc rece ca gheața, întuneric, lumină, glasuri care nu pot fi înțelese, genuni și adâncuri fără fund unde sunt legați îngerii etc.

1.2 Limbaj simbolic și coduri

Apocalipsele folosesc diverse simboluri care trebuie decodate, au o concepție globală, sunt pseudonime, localizate în contexte fantastice, supranaturale (viziuni în cer, în locuința morților), se bazează pe întâlniri cu îngerii și explicații date de ei, aduc încurajare în persecuție etc. Printre simboluri se numără numere simbolice, ființe simbolice (animale, persoane, ființe îngerești), culori simbolice, locuri simbolice etc. De exemplu, o femeie care plânge (a patra viziune din 4 Ezra) este un simbol al Sionului; tot o femeie este simbolul lui Israel sau al Bisericii, în Apocalipsa lui Ioan (Apoc. 12); păsările care îl laudă pe Dumnezeu în 3 Baruch reprezintă sufletele celor credincioși; în cartea profetului Daniel se ridică din mare patru fiare care simbolizează patru împărați; în cartea profetului Zaharia apar patru care cu cai de culori diferite (roșu, negru, albi, bălțați) care ies să cutreiere (să verifice) pământul (Zah. 6; imaginea este folosită și de Ioan în Apoc. 6, 19).

Codul culorilor simbolice în Apocalipsa

În ce privește culorile, semnificația lor este adesea ușor de intuit. Astfel, *alb* înseamnă victorie, curăție, fapte bune, răsplată divină. *Roșu* înseamnă sânge, război, pedeapsă, ispășire, răutate extremă (balaurul roșu). *Galben* (sau *vânăt*) înseamnă molimă, epidemie, boală, primejdie. *Negru* înseamnă lipsă, moarte, necaz, posedare sau stăpânire demonică. *Cenușiul*, penumbra, este culoarea nedefinită a așteptării judecării (nici zi, nici noapte).

Codul ființelor simbolice în Apocalipsa

În cartea Apocalipsei apar și numeroase ființe simbolice, care nu se întâlnesc în realitate. Diversele lor caracteristici sunt încărcate de simbolism spiritual: coarnele semnifică putere (sau chiar împărați, cf. 17:12); capetele înseamnă împărații dintr-o serie (sau dinastie), sau chiar munți (localizare geografică, cf. 17:9); aripile înseamnă acțiune, disponibilitate, putere; ochii înseamnă observație, omniștiință, cercetare, control; mielul înseamnă jertfă, curăție, figura mesianică; miel cu coarne și cu glas de balaur este imaginea antihristică a profetului mincinos; leul înseamnă regalitate, putere; caii înseamnă luptă, judecată, atac, pedeapsă, victorie; lăcustele înseamnă pustiire, flagel, molimă, plagă; vulturul înseamnă judecată, herald divin, vestitor al judecăților divine; balaurul înseamnă răul suprem, Diavolul, Satana, putere spirituală sau imperiu pământesc; fiarele asociate cu balaurul înseamnă forme puternice ale răului, ale conducerii statale sau ale religiei pervertite, care se pun în slujba răului etc. O parte din codurile ființelor simbolice sunt preluate din Vechiul Testament (Daniel, Ezechiel, Isaia), altele fac parte din cultura secolului întâi.

Iată câteva din ființele simbolice din Apocalipsa și referințele lor:

24 de bătrâni cu haine albe și cununi de aur, 4:4

Patru făpturi vii, cu câte 6 aripi, pline de ochi, 4:6-8

Prima, ca un leu

A doua, ca un vițel,

A treia, ca un om

A patra, ca un vultur în zbor

Mielul junghiat, cu șapte coarne și șapte ochi, 5:6

Cei patru cai ai Apocalipsei și călăreții lor, 6:2-8

Primul cal, alb
 Al doilea cal, roșu
 Al treilea cal, negru
 Al patrulea cal, galben

Un vultur care strigă „vai, vai, vai!”, 8:13
 Lăcuste mari cât caii, cu fețe omenești, 9:1-11
 Cai cu niște cozi ca niște șerpi, 9:19
 Fiara din Adânc, 11:7
 Un balaur mare, roșu, cu șapte capete, zece coarne, 12
 O fiară din mare, cu zece coarne, șapte capete și șapte cununi
 împărătești, 13:1
 O fiară de pe pământ, cu două coarne ca de miel și cu voce ca de
 balaur, 13:11
 Trei broaște, adică trei duhuri rele, 16:13
 Femeia călare pe o fiară stacojie, 17:3-5

Geografie simbolică

Codul geografiei simbolice din Apocalipsa include elemente specifice cum sunt cele din lista următoare:

Norii, 1:7, locus-ul venirii lui Isus; 10:1, un înger puternic vine pe nor; 11:12, cei doi martori sunt înviați și sunt chemați în cer; 14:14-16, locul unde stă Fiul Omului, care are secera pentru secerișul pământului.

Ușă deschisă în cer, 4:1, locul revelației lui Ioan; Cer, loc al semnelor cerești, al Templului ceresc, al liturghiei cerești, al scaunului de domnie al lui Dumnezeu etc.

Scaunul de domnie înconjurat cu un curcubeu, 4:4, domnia lui Dumnezeu.

Pământ, sub pământ, pe mare, 5:13, sunt expresii care indică habitatul viețuitoarelor de pe Tera.

Cer și pământ vechi, cer și pământ noi, 20:11, 21:1.

Munți și insule mutate din loc, cer strâns ca un sul, 6:13-14: 16:20; semn al judecății finale (plus soare negru, lună roșie ca sângele, stele căzătoare ca smochinele).

Peșteri și stânci, 6:15-16, ascunzișuri subterane care nu pot păzi de mânia lui Dumnezeu.

Patru colțuri ale pământului, patru vânturi, 7:1, punctele cardinale.

Sistem solar: Pământ, mare, râuri și izvoare, lună și soare și stele: domeniu creației divine, dar și al acțiunii judecății lui Dumnezeu, 8, 9; 14:7; 16:3-8

Mare și pământ, 10:2, autoritate deplină pe pământ.

Marea, un loc al morții, alături de Hades, cf. 20:13-14.

Templul lui Dumnezeu, 11:2.

Adâncul, fântâna adâncului, 9:1-2; 11:7; 20:1-3.

Locul numit „Sodoma și Egipt”, 11:8. Loc al păcatului și al robiei.

Mare cutremur de pământ, 11:13.

Nisipul mării, 13:1.

Râul cel mare, Eufratul, 16:12, loc al adunării împăraților răutății.

Armagedon, locul bătăliei finale, 16:16.

Văzduh, 16:17, loc final atins de judecata potirelor.

Ape mari, 17:1, locul unde stă prostituata cea mare.

Babilonul cel mare, 18, cetatea prosperității și a necredincioșiei care exercită guvernarea mondială.

Cetatea sfântă, noul Ierusalim, 21:2, 10-27.

Râul cu apa vieții, 22:1.

Lumină perpetuă, lumină (nici noapte, nici lumina soarelui), 21:23, 22:5.

Locul numit Afară, 22:15, locul celor pedepsiți.

Codul numerelor simbolice în Apocalipsa⁹

Ideea că numerele guvernează lumea este veche, era prezentă în Egipt, iar în Grecia este reprezentată de Pitagora. În civilizațiile antice, unde literele alfabetului aveau și valoare numerică s-a dezvoltat *ghematria*, știința care încerca să găsească mesaje cifrate în mesajele simple, alfabetice, sensuri ascunse în valorile numerice ale cuvintelor (caz întâlnit și în Apocalipsa, pentru 666, și în evanghelia după Matei, pentru numărul davidic 14).

Semnificația simbolică a numerelor în Apocalipsa, și în general, în Biblie, este variată. Lista de mai jos dă câteva valori simbolice, care însă nu caracterizează doar Apocalipsa ci și restul Bibliei:

⁹ Compilație de F. Just, S.J. - Loyola Marymount University.

Valori simbolice principale ale numerelor:

1. Numărul unicității lui Dumnezeu, al perfecțiunii divine.
2. Numărul tovarășiei, al martorilor, al mărturiei (cf. Deut. 19:15, 11:3).
3. Numărul completitudinii, al desăvârșirii divine, al lucrării divine caracteristice, unice (cf. 1 In. 5:8)1:4-5; 16:19
 - 1/3. O treime, indică incompletitudinea, caracter intermediar, Apocalipsa 8:7; 9:15; 12:4.
4. Numărul lumii, al pământului, cele patru puncte cardinale (10:8; 4:6; 7:1; 9:14 (Cf. Mat 24:31; Prov. 30:18-31).
5. Numărul simbolic al micimii care însă, este victorioasă; în multiplii săi, în special ai lui 10, reprezintă putere, forță (cf. Isa. 30:17), 9:5.
6. Numărul simbolic al omului fără Dumnezeu (7-1=6), al păcatului (cf. Dan. 3:1), Apocalipsa 13:18., al antihristului.
7. Numărul perfecțiunii creației, al implicării lui Dumnezeu în creație, al legăturii dintre Dumnezeu și om: șapte culori ale curcubeului, șapte zile ale creației, a șaptea zi – zi de odihnă (cf. Prov. 9:1), 1:4; 1:12; 4:5; 5:1; 5:6; 12:3; 13:1, sau al judecării divine perfecte: șapte peceti, șapte trâmbițe, șapte potire etc.
 - 3,1/2 perioada intermediară, indică procesul, o etapă, prezența unui plan divin care va conduce la desăvârșirea lui 7 (uneori întâlnită, sub forma: un timp, două timpuri, și o jumătate de timp). Cf. 1,260 zile în Apocalipsa 11:3; 12:6, sau 42 de luni în Apocalipsa 11:2; 13:5, sau în Apocalipsa 12:14.
10. Numărul plinătății cantitative (Cf. Gen. 24:55). Poate fi și un simbol al puterii, al desăvârșirii, dar și unul al slăbiciunii. Numărul neamurilor, al popoarelor pe pământ. Cu privire la multiplii săi, sau puterile lui 10, cf. Daniel 1:12. Apocalipsa 17:12, 2:10; 1000 este puterea a treia a lui 10, și vorbește despre imensitate, lungime extremă. 7000 semnifică din nou putere, aluzie la creație, cf. 7.11:13.
11. Numărul incompletitudinii, al mărturiei incomplete.
12. Simbolul Israelului sau al Bisericii. Cf. Apocalipsa 21:9-27. Este simbolul religiei organizate.
14. Numărul completitudinii, al mărturiei complete (7x2).
24. Simbolul continuității dintre cele două legăminte, din Vechiul Testament și din Noul Testament, cf. Apocalipsa 4:4

28. Numărul mărturiei complete sau prezenței complete pe pământ (7x4).

40. Numărul unei generații, al maturității, al testării, al încercării.

70 sau 72, numărul Neamurilor, al popoarelor care au populat pământul după potop, prin urmașii lui Noe (Gen. 6-10).

666 sau 616, numărul antihristului, al perfecțiunii umane fără Dumnezeu.

144,000, Un număr al multitudinii celor salvați din Israel, dar foarte posibil și din Biserică (dacă are valoare simbolică), al unei mulțimii imense din care nu lipsește nimeni. Al poporului perfect, desăvârșit al lui Dumnezeu, din Vechiul Testament și Noul Testament, 144x1000. Pătratul unui număr denotă intensitatea simbolului, iar 144 este 12x12 (cf. Apoc. 7:1-8; 14:1-4 etc.).

10,000 x 100,000, simboluri ale numerelor extrem de mari, Apocalipsa 5:11; 7:9; sau 20,000 x 10,000.

Prezentarea numerelor din Apocalipsa

Ideea de număr, în general, *arithmos*, *arithmeo*, apare în mai multe text din Apocalipsa (5:11; 7:4; 7:9; 9:16; 13:17; 13:18; 15:2; 20:8). Mai precis însă, se întâlnesc o varietate de numere: fracții, numerale cardinale și ordinale.

Numere fracționare:

$1/10$ + zecime, a zecea parte (*decatos*): Apocalipsa 11:13, o zecime din oraș cade, șapte mii de oameni mor în cutremur.

$1/4$ + pătrime, a patra parte (*tetartos*): Apocalipsa 6:8. Calul galben a primit putere să afecteze o pătrime din populația pământului cu sabie, foamete, epidemie, și atacuri din partea animalelor sălbatice.

$1/3$ + treime, a treia parte (*tritros*): Judecata trâmbițelor aduce moartea celei de a treia părți din toate viețuitoarele, afectarea unei treimi din puterea de existență a luminii, a mării etc. Apocalipsa 8:7; 8:9; 8:10; 8:11; 8:12; 9:15; 9:18; 12:4;

$1/2$, jumătate de oră, *hemiorion* (vezi și $3/2$): Apocalipsa 8:1

$3, 1/2$ + Trei și jumătate (*treis kai hemious*): trei zile și jumătate, Apocalipsa 11:9; 11:11; trei unități temporale („timp”) și jumătate, Apocalipsa 12:14 (*kairon, kai kairous, kai hemion kairou*).

Numere întregi (cardinale și ordinale):

unu (*heis, mia, hen*): una dintre cele 4 ființe vii, 4:8, 15:7; un bătrân, 5:5; 7:13; o pecete, 6:1; un vultur care strigă „vai!”, 8:13; un alt „vai”, 9:12; o voce, 9:13; un cap, 13:3; unul înger, 17:1, 19:17, 21:9; un împărat-corn, 17:10; împărat pentru un ceas, împreună cu fiara, 17:12; una în gândire, 17:13; 17:17; o zi, 18:8; o oră, 18:10; 18:17, 18:19; o perlă, 21:21. Cel dintâi (*protos*): Isus Hristos, primul născut, Apocalipsa 1:5; primul și ultimul 1:17, 2:8; dragostea dintâi, 2:4; faptele dintâi, 2:5, 2:19; prima voce, 4:1 etc. Apocalipsa 4:7; 8:7; 13:12; 16:2; 20:5 20:6; 21:1; 21:4; 21:19; 22:13; ultimul (*eschatos*): Apocalipsa 1:17; 2:8; 2:19; 15:1; 21:9; 22:13. primul și ultimul, alfa și omega (*to alfa kai to omega*): Apocalipsa 1:8; 21:6; 22:13.

doi (*duo* – vezi și 42, 1260, și 20,000): Apocalipsa 1:16; 2:12, 9:12; 11:4; 11:10; 12:14; 13:11; 19:20. Al doilea (*deuteros*): Apocalipsa 2:11; 4:7; 6:3; 8:8; 11:3; 11:14; 14:8; 16:3; 19:3; 20:6; 20:14; 21:8; 21:19.

trei (*treis*, vezi și 3 ½): Apocalipsa 6:6; 8:13; 9:18; 16:13; 16:19; 21:13; a treia (*tritros*, o treime): Apocalipsa 4:7; 6:5; 8:10; 11:14; 14:9; 16:4; 21:19;

patru (*tessares*, - vezi 24, 144, 144,000): Apocalipsa 4:8; 5:6; 5:8; 5:14; 6:1; 6:6; 7:1; 7:2; 7:11; 9:13; 9:14; 9:15; 14:3; 15:7; 19:4; 20:8; 21:16; a patra, al patrulea (*tetartos*, vezi și ¼ în Apo. 6:8) Apocalipsa 4:6; 4:7; 6:7; 8:12; 16:8; 21:19;

cinci (*pente*): Apocalipsa 9:5; 9:10; 17:10. Al cincilea, a cincea (*pemptos*): Apocalipsa 6:9; 9:1; 16:10; 21:20;

șase (*hex*, - vezi și 666, mai jos): Apocalipsa 4:8; al șaselea (*hectos*): Apocalipsa 6:12; 9:13; 9:14; 16:12; 21:20.

șapte (*hepta*): Apocalipsa 1:4; 1:11; 1:12; 1:16; 1:20; 2:1; 3:1; 4:5; 5:1; 5:5; 5:6; 6:1; 8:2; 8:6; 10:3; 11:13; 12:3; 13:1; 15:1; 15:6; 15:7; 15:8; 16:1; 17:1; 17:3; 17:7; 17:9; 17:11; 21:9; al șaptelea (*hebdomos*): Apocalipsa 8:1; 10:7; 11:15; 16:17; 21:20.

opt (*ogdoos*): Apocalipsa 17:11; 21:20;

nouă (*enantos*): Apocalipsa 21:20

zece (*deka*, vezi 616, și 666) Apocalipsa 2:10; 12:3; 13:1; 17:3; 17:7; 17:12; 17:16. Al zecelea (*dekatos* - cf. o zecime în Apocalipsa 11:13): Apocalipsa 21:20.

unsprezece, al unsprezecelea (*hendekatos*): Apocalipsa 21:20.

doisprezece (*dodeka*, vezi 12,000: Apocalipsa 12:1; 21:12; 21:14; 21:21; 22:2. Al doisprezecelea (*dodekatos*): Apocalipsa 21:20.

Douăzeci și patru (*eikosi tessares*): Apocalipsa 4:4; 4:10; 5:8; 11:16; 19:4;

Patruzeci și doi (*tesseractonta kai duo*, întotdeauna în legătură cu timpul, cu lunile, deci și cu 3 ½) Apocalipsa 11:2; 13:5.

(șaizeci, cf. 1260; o sută, în Apocalipsa 16:21; cf. și *talantios* = lit. un talant).

144 (*hekaton tesseractonta tesaros*, vezi și 144,000): Apocalipsa 21:17.

666 (*hexakosioi hexekonta hex*, variantă textuală, 616: *hexakosioi deka hex*): Apocalipsa 13:18.

1000 și multipli de 1000 (*hiliias, hiliades*, vezi 1260, 12,000, 144,000): Apocalipsa 5:11; 20:2; 20:3; 20:4; 20:5; 20:6; 20:7.

1,260 (*hiliios diakosias hexekonta*, 1,260 zile = 3 ½ ani, cu luni de câte 28 de zile): Apocalipsa 11:3; 12:6;

1600 (*hiliios hexakosios*): Apocalipsa 14:20;

7,000 (*hiliades hepta*): Apocalipsa 11:13;

10,000 (*myriados* – un miriad, miriade): Apocalipsa 5:11; 9:16.

12,000 (*dodeka hiliadon*): Apocalipsa 7:5; 7:6; 7:7; 7:8; 21:16.

20,000 (*dismyriades*): Apocalipsa 9:16.

144,000 (*hekaton tesseractonta tessares hiliades*): Apocalipsa 7:4; 14:1; 14:3;

1.3 Genul literar al apocalipsei lui Ioan

În comparație cu genul apocaliptic general, Apocalipsa lui Ioan pare să aibă un caracter mixt. Este o combinație de scriere apocaliptică, de profeție și de epistolă. Ca atare, ea începe sub forma unui grup de epistole cu formă fixă și se sfârșește ca o epistolă. Înăuntru, însă cuprinde viziuni majore, care constituie partea principală a cărții. E. Schüssler Fiorenza observă următoarele:

Autorul indică foarte clar că intenționează să scrie o scrisoare pastorală publică adresată celor șapte Biserici din Asia Minor și că el înțelege această epistolă ca pe „cuvintele profeției acesteia”. Totuși, Apocalipsa nu are forma unei epistole sau a unei predici. Este dificil să identificăm genul literar complex pe care autorul l-a avut în minte atunci când a scris această carte. A vrut el să creeze o expunere de tip liturgic, sau o dramă, o epopee cosmică (mit), o carte profetică, sau o apocalipsă? Sau el s-a folosit de toate aceste genuri ca să umple schema generală

epistolară iar aceasta din urmă reflectă intenția sa literară adevărată?¹⁰

Despre modul de scriere a Apocalipsei, se poate afirma ca a parcurs două sau trei etape. Fiind o carte revelată, nu doar inspirată, apare clar că Ioan a transcris direct o parte din mesajele primite în timpul viziunii (viziunea are loc ziua, Duminica, în ziua Domnului, într-o stare specială numită „în Duhul”). Se poate foarte bine ca, în rest, narațiunea să fi fost completată după încheierea viziunii. La acest punct, Ioan poate să fi scos în evidență anumite trăsături descriptive, detalii, sau numere, dar în mare el a urmărit schema generală a revelației primite în timpul viziunilor. Astfel, structura generală a cărții își are izvorul în viziunea primită, nu în intervenția redacțională a lui Ioan. În final, este evident că introducerea (1:1-8) și încheierea (22:18-21) au fost adăugate într-o a treia și ultimă etapă de scriere a cărții

Ar trebui subliniat că, dintr-un punct de vedere creștin conservator, în ce privește selecția și coerența simbolurilor, aceasta se datorează în primul rând autorului divin care a facilitat și construit viziunea și perceperea ei, iar în al doilea rând, se poate admite că recunoașterea și descrierea simbolurilor îi aparține lui Ioan, ca receptor al viziunii și ca autor evreu cunoscător al simbolurilor din cărțile lui Daniel, Ezechiel, Isaia, Amos, precum și a literaturii apocaliptice iudaice din perioada intertestamentală.

În final, se poate observa că Apocalipsa păstrează atât caracteristici apocaliptice (mesaj mediat de îngeri, viziune globală, interpretări de visuri etc.), cât și caracteristici profetice, epistolare (mesaj direct, vizionar, introducere și epilog epistolar).

2 Autor, autenticitate și datare

Spre deosebire de apocalipsele apocrife, autorul Apocalipsei lui Ioan, din Noul Testament, poartă un nume clar, identificabil în paginile scrierii, iar revelația este bine localizată temporal și geografic (Ioan se află în insula Patmos, în ziua Domnului, și este „în Duhul”). Autorul primește viziunea direct din partea lui Isus cel înviat și glorificat (o

¹⁰ E. Schüssler-Fiorenza, *The Book of Revelation: Justice and Judgment*, 166.

analiză atentă, arată că, de fapt, Isus cel glorificat este autorul mesajului, cel puțin al introducerii Apocalipsei). Cartea nu vine din partea unui înger, ca alte apocalipse (deși este adevărat că mai departe, în carte, Ioan va beneficia de ajutorul mai multor îngeri care îl vor călăuzi și îi vor explica revelațiile).

Autorul se prezintă pe sine ca Ioan (Rev 1:1, 4, 9; 2:8) și este recunoscut ca Ioan, apostolul, de mulți părinți ai Bisericii. De exemplu, Iustin martirul (A.D. 139–161) se referă la Apocalipsa ca la lucrarea apostolului Ioan¹¹. Melito, episcop de Sardis (aprox. A.D. 171), dă o mărturie similară (Eusebius, *Istoria Bisericii*, 4.26, cf. Apoc. 3:1) etc.

Între Apocalipsa și evanghelia lui Ioan există asemănări clare care indică același autor (motivul Exodului: referințe la mana din pustie, la apa vieții; elemente de hristologie: Logos, miel, Fiul omului, Păstorul; teme teologice generale: lumină și întuneric, învingător, călăuzire, păzirea poruncilor, mărturie, adevăr, semne etc.)⁹.

Datorită neclarității mărturiei lui Papias din Hierapolis (110-120 dH), doi Ioani ar putea fi autorii, în general, ai lucrărilor ioanine, Ioan Apostolul și un anume Ioan prezbiterul. Eusebius scrie, astfel, în *Istoria Bisericii* 3.29.2-4, și îl citează pe Papias (cf. și *Istoria Bisericii*, 7.25.12-16):

Dacă cineva ar veni, și a fost un urmaș al prezbiterilor, l-aș întreba despre învățăturile prezbiterilor, ce a spus Andrei sau Petru, sau Filip, sau ce au spus Toma și Iacov, sau Ioan ori Matei ori oricare altul dintre ucenicii Domnului; și ce au spus Aristion și Ioan prezbiterul, ucenicii Domnului.¹²

Mărturia în favoarea apostolului Ioan, ca autor al Apocalipsei, este însă foarte puternică. În plus, secolul 20 a adus și ideea unei comunități ioanine care ar fi lucrat la carte (un colectiv de autori). Această ipoteză a fost în mare parte abandonată însă, cu toate că o anumită echipă de

¹¹ Iustin, *Dialog cu Trypho*, 308. (cf. Eusebius din Caesarea, *Istoria Bisericii*, 4.18).

⁹ S.S. Smalley, „John’s Revelation and John’s Community”; G:G. Ozanne, „Language of the Apocalypse,” 9.

¹² Cf. D.E. Aune, *Revelation 1-5:14*. WBC 52a (Dallas, TX: Word, 2002), liii. Cf. și A.D. 180, Irenaeus (*Adv. Haer.* 5.33.4).

lucru se pare că a existat în jurul apostolului Ioan.¹³ Oricare ar fi fost această echipă care putea fi putut include și revizori (cum pare să fi fost cazul la scrierea evangheliei după Ioan), Apocalipsa lui Ioan lasă avertizări clare împotriva adăugărilor și modificărilor ulterioare (22:18-19).

Cea mai mare parte a comentatorilor înclină în direcția acceptării unei datări târzii, adică sub Domițian, în jurul anilor 95, în vreme ce o minoritate ar fi gata (din cauza unor personaje ca Nero și a amenințărilor lor, sau din cauza prezenței unei teologii vechi, de tip primar) să accepte chiar și o datare în jurul anilor 70, înainte de căderea Ierusalimului.¹⁴

3 Structura cărții Apocalipsa

Cartea este construită pe ideea comunicării unei serii de viziuni pe care autorul, Ioan, o primește în timp ce era în insula Patmos, în prima zi a săptămânii, sub puterea Duhului Sfânt (în Duhul). Ioan nu este atât de mult autorul, cât secretarul care notează aceste viziuni. Sursa mesajului este Isus cel înviat, care apare cu o înfățișare glorioasă, impresionantă. Mesajul lui se găsește la începutul cărții (cap. 1-3), dar și la sfârșitul ei (cap. 22), între ele fiind cuprinse o serie de viziuni la care este invitat să ia parte de către un număr de îngeri sau ființe cerești.

Genul scrierii este mixt, epistolar și vizionar (apocaliptic, profetic), cu multe intervenții de tip imnuri sau poezii. Unii comentatori o

¹³ G.K. Beale, *The book of Revelation: A commentary on the Greek text* (34). Grand Rapids, MI; Carlisle, Cumbria: W.B. Eerdmans; Paternoster Press, 1999, 34-35.

¹⁴ Beale, *Revelation*, 4; cu privire la datare, cf. J.A.F. Robinson, *Redating the New Testament*, Londra: 1976, 221-53; C. Rowland, *The Open Heaven. A Study of Apocalyptic in Judaism and Early Christianity* (New York, 1982) 403-13; J.C. Wilson, „The Problem of the Domitianic Date of Revelation”, *NTS* 39 (1993) 597-598; A.A. Bell, Jr., „The Date of John's Apocalypse: The Evidence of Some Roman Historians Reconsidered”, *NTS* 25 (1978-79) 99-100; R.H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on the Revelation of St. John the Divine* (ICC; Edinburgh 1920) II, 68-70; J.H. Ulrichsen, "Die sieben Haupter und die zehn Horner. Zur Datierung der Offenbarung des Johannes", *ST* 39 (1985) 1-20.

înțeleg ca pe o scrisoare pentru șapte destinatari, cu introduceri diferite, la care se atașează o lungă viziune despre judecata omenirii și despre venirea unui cer nou și a unui pământ nou, a unui Ierusalim ceresc, ca răsplată pentru cei credincioși.¹⁵

Structura, în ansamblul ei, este guvernată de patru serii de câte șapte, cele șapte mesaje către șapte biserici reprezentative, plus trei serii de câte șapte evenimente care pot fi înțelese ca pedepse sau judecăți (seria pecetilor, seria trâmbițelor și seria potirelor). Narațiunea este plină de scene memorabile, prezentate cu ajutorul unor numere și ființe simbolice, cu ajutorul unor culori simbolice și a unor perioade de timp simbolice.

Numerele simbolice cele mai folosite sunt 7 (desăvârșire divină, într-o relație armonioasă între Dumnezeu și lumea oamenilor; prezență perfectă a lui Dumnezeu între oameni), 3 (perfecțiunea caracteristică Sfintei Treimi), 4 (lumea terestră în existența ei globală, cu patru puncte cardinale) și 6 (cifra creației, sau a recreerii lumii, sau a răzvrătirii omenești, deoarece reprezintă 7 fără 1, adică fără Dumnezeu și încununarea spirituală a lucrării divine prin odihna din a șaptea zi a creației). De asemeni, apar cu diferite semnificații și cifrele 12 (religie organizată; adesea Israel, cu 12 seminții, dar și Biserica, cu 12 apostoli; 144,000, adică 12x12,000, care înseamnă un grup reprezentativ de oameni mântuiți); 10 (putere, de orice fel, regalitate; ori 5 – o cifră a slăbiciunii pe care însă Dumnezeu o face puternică); 2 (mărturie; martori).

Interpretarea teologică a acestor viziuni este adesea dificilă din cauza simbolurilor pline de semnificație, din cauza pluralismului unor simboluri (mai multe semnificații în același text), din cauza funcției diferite a unor viziuni (viziuni despre trecut, viziuni despre prezent, viziuni despre viitor, flash-back și flash-forward, viziuni care vorbesc despre evenimente ce nu se află în ordine succesivă, adică nu descriu evenimente aflate în ordine cronologică).

¹⁵ În termeni moderni, ar putea fi un email cu șapte destinatari și un atașament vizionar.

3.1 Structuri principale

Această subsecțiune urmărește de la simplu la complex subiectul structurii Apocalipsei. De departe, cartea se poate împărți în trei subdiviziuni clare: o introducere, un cuprins și o încheiere.

Prolog (1:1-8)

Viziune (1:9 - 22:5)

Încheiere (22:6-21)

Din punct de vedere al genurilor literare implicate în redactarea cărții, se poate sugera o altă împărțire simplă, tot în trei părți:

Cap. 1: Întâlnirea cu Isus cel înviat și glorificat

Dezvăluirea dată lui Isus Hristos de către Dumnezeu ca să arate credincioșilor săi, ceea ce se va întâmpla „în curând”. Ioan se află în insula Patmos, în ziua Domnului (duminica), în Duhul, și îl vede pe Isus, în glorie, ca Fiu al omului. Gen literar epistolar, cu introducere narativ-istorică.

Cap. 2-3: Mesajul lui Isus către cele șapte Biserici

Prima serie majoră de șapte evenimente speciale, care descriu aici mesajul lui Isus cel Glorificat către cele șapte biserici din Asia Mică: prima parte a mesajului, sub forma a șapte scrisori cu formă fixă,¹⁶ trimise către cele șapte biserici. Genul literar este eminent epistolar și profetic.

Cap. 4-22: Viziunile despre judecata pământului

Viziunile despre judecarea pământului și despre reînnoirea universului (în mare, sunt trei serii de câte șapte judecăți, adică o judecată divină completă asupra omenirii, în legătura ei cu Dumnezeu: judecata celor șapte peceți, judecata celor șapte trâmbițe, și judecata celor șapte potire). Între seria trâmbițelor și a potirelor există încă o serie de șapte „semne mari” (posibil incluzând și seria celor șapte potire, ca ultim semn). Cartea se încheie cu două capitole, 21-22, dedicate viziunilor despre viața

¹⁶ D. Mihoc, *Epistolele Apocalipsei*. Introducere, traducere și comentariu, Sibiu: Teofania, 2003.

nouă, binecuvântată a celor credincioși, în universul cel nou, recreat, în noul Ierusalim. Genul este apocaliptic, narativ, cu reflexe epistolare în final.

Probabil că structura cea mai vizibilă și cea mai ușor de reținut – prin repetarea unei aceleași cifre, este cea bazată pe cele patru serii de câte șapte evaluări și judecăți prezente în carte:

Introducere, scrisă de Ioan

Viziune inițială: Isus cel înviat

Isus, în mijlocul celor șapte sfeșnice (șapte Biserici) și are în mână șapte stele (lideri, îngeri, pastori); 1:1-8

Conținut: 4 serii x 7 elemente fiecare

a.x7: Șapte scrisori de evaluare, către șapte Biserici

X3: Trei judecăți progresive ale lumii, fiecare a câte șapte etape:¹⁷

b.x7. Judecata celor șapte peceti

c.x7. Judecata celor șapte trâmbițe

(plus pauză - x7: o serie șapte semne mari)

d.x7. Judecata celor șapte potire

Viziune finală:

Viziunea Ierusalimului ceresc și mesajul lui Isus

Încheierea, scrisă de Ioan

¹⁷ Cele trei serii de câte șapte pot fi interpretate fie ca serii succesive, egale în dimensiune temporală și independente, fie ca serii cu o desfășurare telescopică, adică etapa a șaptea cuprinde mereu următoarea serie de șapte etape. De asemeni, primele două serii de șapte (pecetile și trâmbițele) sunt construite după principiul 4+3, adică patru judecăți terestre și trei evenimente sau viziuni generale majore (ori trei semne majore; se simte, oricum, schimbarea registrului, de la primele patru, la ultimile trei).

Cartea este guvernată, așadar, de patru serii evidente de câte șapte: șapte mesaje, plus trei judecăți. Aceasta ar însemna o evaluare și o judecare a întregului pământ, a întregii lumi create (cf. cifra 4), care începe cu Biserica și se sfârșește cu întreaga omenire și cu îngerii, în final apărând un cer nou și un pământ nou, unde o omenire dreaptă va locui cu Dumnezeu pe vecie. Ca observație, se poate spune că între seria de șapte trâmbițe și începutul seriei de șapte potire cu urgii, apare o serie suplimentară de șapte semne mari (cap. 12-14), care însă nu sunt numerotate ca atare. Unii le privesc ca pe un intermezzo vizionar, care recapitulează principalele momente ale judecății pământului, punctează câteva elemente intermediare și pregătește ultima etapă.

3.2 *Structuri alternative*

Apocalipsei i-au fost sugerate și alte structuri, propuse de diverși autori, printre care F. Just, A.Y. Collins, și alții.¹⁸

De exemplu, unii autori observă că viziunile pot grupate în două mari părți: viziunile cărții pecetluite și viziunile cărții deschise.

Adela Y. Collins propune o altfel de structură, în funcție de imaginea sulului cărții:

Prolog (1:1-8)

Partea întâi: Sulul este sigilat (1:9-11:19)

Partea a doua: Sulul este deschis (12:1-22:5)

Epilog (22:6-21)¹⁹

Există și variante mai dezvoltate ale acestei structuri:

Prolog (1:1-8)

¹⁸ A.Y. Collins, *The Apocalypse*, Wilmington, DE: M. Glazier, 1979; *idem*, „Revelation to John”, in *HarperCollins Bible Dictionary*, San Francisco: HarperCollins, 1996, 930-932; Ch.H. Talbert, *The Apocalypse: A Reading of the Revelation of John*, Louisville, KY: Westminster/John Knox, 1994, vii; Wilfrid J. Harrington, *Revelation*, Collegeville: Liturgical Press, 1993, 22-23.

¹⁹ Collins, *Apocalypse*.

Introducere (1:1-3)
 Praescriptio (1:4-6)
 Două mesaje profetice (1:7-8)

Comunicarea Revelației (1:9 - 22:5)

A. Viziunea inaugurală (1:9 - 3:22):

Întâlnirea cu Isus cel Înviat (1:9-20).
 7 scrisori în formă fixă către șapte biserici din
 Asia Mică (2:1 - 3:22):
 Efes (2:1-7); Smirna (2:8-11); Pergam
 (2:12-17); Tiatira (2:18-29); Sardis (3:1-6);
 Filadefia (3:7-13); Laodicea (3:14-22)

B. Viziunile cărții pecetluite (4:1 - 11:19)

Liturgia cerească (4:1-11)
 Cartea pecetluită și Mielul (5:1-14)

Judecata celor șapte peceti (6:1 - 8:5)

Primele 4 peceti (6:1-8)
 Pecețile 5 și 6 (6:9-17)

Intermezzo: două viziuni

144,000 de israeliți pecetluiți (7:1-8)
 Neamuri nenumărate, în alb (7:9-17)

A 7a pecete și îngerul cu cădelniță (8:1-5)

Judecata celor șapte trâmbițe (8:2 - 11:19)

Primele 4 trâmbițe (8:2-12)
 Cele trei mai „vaiete” sau nenorociri:
 1-2 vaiete. A 5a și a 6a trâmbiță (8:13; 9:1-21)

Intermezzo: două viziuni

Îngerul cu o carte (10:1-11)
 Templul și cei 2 martori (11:1-14)

A 7a trâmbiță (11:15-19)

C. Viziunile cărții deschise (12:1 - 22:5)

(viziunile celui de al treilea „vaiet”)

Intermezzo: șapte semne „mari” ale judecății (12:1-15:4)

1. Femeia, copilul și balaurul (12:1-17)
2. Prima fiară, din mare (13:1-10)
3. A doua fiară, din pământ (13:11-18)
4. Mielul și cei 144,000 (14:1-5)
5. Trei îngeri cu mesaje (14:6-13)
6. Viziunea Fiului Omului, secerișul final, plus viziunea teascului (14:14-20)
7. Viziunea celor șapte îngeri cu șapte potire și a mulțimii biruitoare, care cântă cântarea lui Moise și a Mielului (15:1-4, sau 15:1-8 etc.)

Judecata celor șapte urgii (15:1 - 19:10)

- Cei șapte îngeri (15:1-8)
 Cele șapte potire ale urgiilor (16:1-21)
Detaliu: distrugerea Babilonului (17:1 - 18:24)

Prostituata de pe fiara stacojie (17:1-18)²⁰
 Căderea Babilonului (18:1-24)

Intermezzo: Sărbătoare în ceruri (19:1-10)

Judecata finală a răului (19:11 - 22:5)

- a. Viziunea Cuvântului victorios (19:11-16)
- b. Marea înfrângere a popoarelor (prima răzvrătire, prima înșelare masivă, 19:17-21)
- c. Legarea diavolului și împărăția de 1000 ani (20:1-6)
- d. Ultima răzvrătire (reluare sau a doua răzvrătire masivă?), sfârșitul balaurului (20:7-10),
- e. Judecata finală (20:11-15)

Viziunile lumii noi (21:1-22:5)

Cer nou, pământ nou,

²⁰ Detaliile distrugerii Babilonului par să introducă o serie de șapte viziuni cu privire la judecata finală, care includ viziunea despre Marea prostituată, despre căderea Babilonului, despre sărbătoarea din ceruri, viziunea Cuvântului Victorios, Marea înfrângere, Împărăția de „1000” de ani, Ultima victorie și Judecata finală.

Ierusalim nou (21:1-8)

Detaliu: Noul Ierusalim (21:9 - 22:5)

Concluzie (22:6-21)

Mesaje profetice (22:6-20)

Benedicție epistolară (22:21)

Alți autori au remarcat Apocalipsa are o structură circulară, chiastică, cu anumite paralelisme interne:

A. Prolog epistolar (1:1-8)

B. Șapte mesaje către șapte Biserici (1:9 - 3:22)

C. Hristos eliberatorul și regele (4:1- 9:21)

D. Comunitatea profetică și adversarii ei (10:1- 15:4)

C". Judecata Babilonului / Romei (15:5 - 19:10)

B". Judecată finală și Mântuire (19:11 - 22:9)

A". Epilog epistolar (22:10-21).²¹

A.Y. Collins propune și altă structură alternativă, bazată pe repetarea cifrei șapte.²²

I. Prolog (1:1-8)

A. Prefață (1:1-3)

B. Introducere epistolară (1:4-6)

C. Profeții (1:7-8)

II. Viziunea lui Hristos care dă șapte mesaje (1:9-3:22)

A. Viziunea lui Hristos (1:9-20)

B. Șapte Mesaje (2:1-3:22)

III. Viziunea cerului și seria celor șapte peceți (4:1-8:5)

A. O viziune a lui Dumnezeu (4:1-11)

B. O viziune despre Isus ca Miel (5:1-14)

C. Cele șapte peceți (6:1-8:5)

²¹ E. Schüssler-Fiorenza, *Invitation to the Book of Revelation*, Garden City, NY: Doubleday, 1981, 7.

²² A.Y. Collins, „Revelation to John,” in *HarperCollins Bible Dictionary*, San Francisco, CA: HarperCollins, 1996, 930-32.

IV. Seria celor șapte trâmbițe (8 -11:19)

V. O serie de șapte semne mari, fără denumire specială (12:1-15:4)

VI. Seria celor șapte potire și Babilonul (15:1-19:10)

A. Șapte potire (15:1-16:20)

B. Judecata Babilonului (17:1-19:10)

VII. Seria de șapte viziuni despre Ierusalim (19:11-22:5)

A. Șapte viziuni fără nume special (19:11-21:8)

B. Ierusalim (21:9-22:5)

VIII. Epilog (22:6-21)

A. Vorbe de înțelepciune (22:6-20)

B. Benedicție (22:21)

Bineînțeles, seriile de șapte sunt o caracteristică de bază a Apocalipsei și mai mulți autori au fost fascinați de succesiunea lor.

În continuare prezentăm o structură inspirată după Ch. H. Talbert și J.M. Ford, care subliniază intens prezența seriilor de 7, dar într-o manieră oarecum neașteptată:

Prolog (1:1-8): Titlu și introducere

Șapte scrisori către șapte Biserici (1:9-3:22)

Șapte viziuni ale sfârșitului (4:1--22:5)

4:1--8:1 Cele șapte pecetei

8:2--11:18 Cele șapte trâmbițe

11:19--13:18 Rădăcinile și rolul imperiului roman

14:1-20 Cei șapte agenți ai judecății finale

15:1--16:21 Cele șapte urgii

17:1--19:5 Rolul și rezultatea imperiului roman

19:6--22:5 Finalul civilizației umane

Epilog (22:6-21)²³

Diverși autori au propus și alte structuri. Adevărul este că seriile de semne și evenimente din Apocalipsa pot suporta și alte sisteme de ordonare (rămâne însă problema relevanței lor și, bineînțeles, a măsurii în care reflectă nu doar structura perceptibilă a textului ci și cea intenționată sau subliniată de autor). Un astfel de exemplu ar fi cel al J. M. Ford care scoate în evidență prezența unor serii alternative de câte șase și, respectiv, șapte, evenimente sau viziuni care marchează judecata lumii.²⁴

Introducere preliminară (1 :1-8)

Introducere avansată, viziunea lui Hristos (1:9-20)

Șapte profeții către șapte Biserici (2 :1-3 :22)

1. Efes, 2:1-7
2. Smirna, 2:8-11
3. Pergam, 2:12-17
4. Tiatira, 2:18-29
5. Sardes, 3:1-6
6. Filadelfia, 3:7-13
7. Laodicea, 3:14-22

Prolog la viziunea judecății finale, 4-5.

Seria 1: un sextet

- 1) Calul alb 6:1-2
- 2) Calul roșu 6:3-4

²³ Împărțirea se folosește de ideile lui Ch.H. Talbert, *The Apocalypse: A Reading of the Revelation of John*, Louisville, KY: Westminster, John Knox, 1994; vii, dar nu le preia identic.

²⁴ J. M. Ford, *Revelation*, Anchor Bible 38; Garden City, NY: Doubleday, 1975, 46-50, reluând o idee a lui R. J. Loenertzop, *The Apocalypse of St. John*, trad. H. J. Carpenter, London: Sheed & Ward, 1947. Datele sunt luate din prezentarea lui F. Just, S.J., la zi în Feb. 23, 1999.

- 3) Calul negru 6:5-6
- 4) Calul gălbui 6:7-8
- 5) Viziunea sufletelor sub altarul ceresc 6:9-11
- 6) Cutremurul 6:12-17

Seria 2: un sextet

- 1) Pământul ia foc 8:7
- 2) Marea se transformă în sânge, 8:8-9
- 3) Râurile devin amare, 8:10-11
- 4) Stelele își pierd strălucirea, 8:12-13
- 5) Plaga lăcustelor, 9:1-12
- 6) Plaga călăreților, 9:13 - 11:14

Seria 3: sextetul celor 6 semne mari (*intermezzo*)

- 1) Femeia cu copil, 12:1-2
- 2) Dragonul, 12:3-6
- 3) Fiara din mare, 13:1-10
- 4) Fiara de pe pământ, 13:11-18
- 5) Mielul și fecioarele, 14:1-5
- 6) Cei șapte îngeri, și unul ca un fiu al omului, 14:6-20

Seria 4: septetul potirelor cu cele șapte urgii

- 1) Potirul vărsat pe pământ, 16:2
- 2) Potirul vărsat în mare, 16:3
- 3) Potirul vărsat peste ape, 16:4-7
- 4) Potirul vărsat peste soare, 16:8-9
- 5) Potirul vărsat peste tronul fiarei, 16:10-11
- 6) Potirul vărsat peste Euftrat, 16:12-16
- 7) Potirul vărsat în aer,

Seria 5: un sextet

- 1) Descrierea Babilonului, 17:14
- 2) Eplicarea Babilonului, 17:7-18
- 3) Căderea Babilonului, 18:1-8
- 4) Plângerea Babilonului, 18:9-20

- 5) Pedepsirea finală a Babilonului, 18:21-24
- 6) Cântecul de laudă la căderea Babilonului și nunta mielului, 19:1-10

Seria 6: un sextet

- 1) Călărețul pe calul alb, 19:11-16
- 2) Ospățul Domnului, 19:17-18
- 3) Capturarea celor două fiare, 19:19-21
- 4) Îngerul adâncului, 20:1-3
- 5) Prima înviere, 20:4-10
- 6) Judecata finala, 20:11-15

Epilog, 21-22.

Structura propusă de J.M. Ford nu este însă foarte convingătoare. Una din obiecțiile care i se pot aduce este ignorarea importanței deosebite a cifrelor șapte, patru, trei, în Apocalipsa. Cartea afirmă clar existența a șapte peceti, șapte trâmbițe, șapte potire. Motivul pentru care J.M. Ford alege cu predilecție serii de câte șase evenimente pare dificil de înțeles. Ea păstrează, totuși, serii de câte șapte viziuni pentru consemnarea mesajelor profetice ale lui Isus către cele șapte Biserici, și pentru judecata finală (pedepsele celor șapte potire). Ideea Apocalipsei lui Ioan este că Dumnezeu judecă în mod desăvârșit, divin (cifra 3) creația sa, oamenii (cifra 4, a pământului, și 6, a omenirii fără Dumnezeu) și universul prezent, infestat de răutate și păcat (cf. cifra 7, a creației).

3.3. *Precizări despre natura structurii narrative*

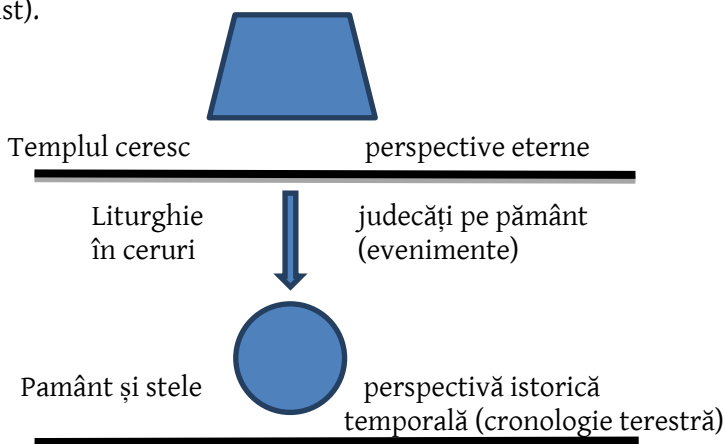
Ar trebui remarcat, în primul rând, că acțiunea localizarea autorului Apocalipsei, a apostolului Ioan, este dublă (eventual, simplă). Cu alte cuvinte, în Apocalipsa 1-3, Ioan se află pe insula Patmos, în „Ziua Domnului” (probabil, duminica – altfel, se putea folosi cuvântul „sabbat”), și că era într-o stare spirituală de răpire sufletească (o experiență spirituală de tip viziune sau transă). În Apocalipsa 4-22, autorul vede o viziune lungă, în mai multe părți, observată dintr-un alt loc, un loc de tip ceresc, pentru că el spune că a fost chemat de un înger

să urce în ceruri, iar Ioan a ajuns îndată acolo, „în Duhul” (în limba greacă nu este folosită expresia din versiunea Cornilescu, „am fost răpit”). Așadar, avem două localizări: în Patmos, duminica, în Duhul, și undeva în ceruri, tot în Duhul (deși aceasta, a doua, poate fi, tot în Patmos, în timpul unei viziuni).

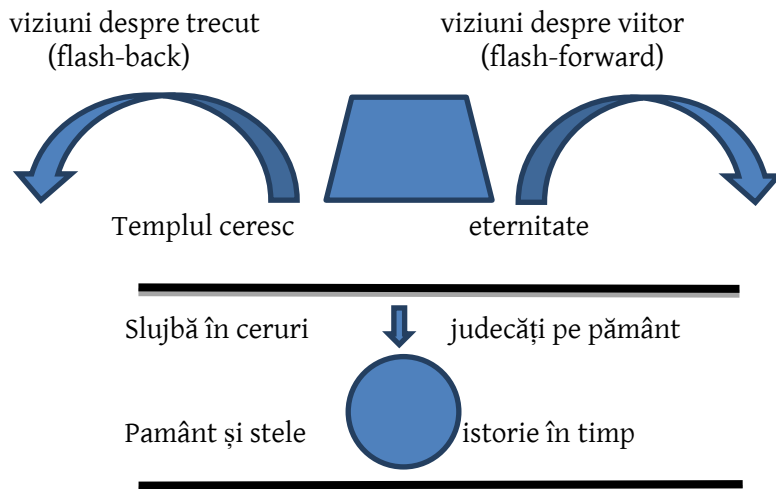
Avem, astfel, două viziuni principale. Prima viziune este apariția lui Isus cel înviat, care vorbește cu Ioan și transmite prin el șapte mesaje către șapte biserici reprezentative (1-3). Cea de-a doua viziune este viziunea judecării lumii (4-22), în trei serii succesive de judecăți pe pământ (4-19), apoi prin judecata finală undeva în ceruri – sau tot pe pământ (20, după viziunea miei de ani), urmată de viziunea unui cer nou și a unui pământ nou (21-22).

Din punct de vedere narativ, există două planuri ale desfășurării viziunilor din secțiunea a doua, 4-22. Un plan este planul ceresc (unde există un templu și o slujbă la templu, după modelul Vechiului Testament; acolo există un altar și slujește o echipă de îngeri, însoțiți de diverși participanți: patru ființe vii, 24 de bătrâni, o mulțime de suflete de martori – martiri).

Al doilea plan este planul pământesc, unde are loc drama judecăților. Aici cad stele, sunt dezlegate duhuri, oamenii suferă, mediu este afectat de multe fenomene negative, iar în final Babilonul conducerii omenești lipsite de credință este distrus, împreună cu aruncarea în iazul de foc a lui Satan, a fiarei și a profetului mincinos (Antihrist).

O problemă interesantă de interpretare apare în relația eternitate – timp istoric (terestru), pentru că din eternitate accesul prin viziune la evenimentele de pe pământ este simultan atât pentru trecut, cât și pentru prezent sau viitor. De aceea se pune foarte serios întrebarea dacă întreaga prezentare este în succesiune cronologică strictă sau relativă. Într-adevăr, pot exista viziuni despre trecut, despre prezent (prezentul lui Ioan) și despre viitor, dintre care unele pot fi dublate (repetate) din perspective diferite, deși este vorba de un singur și același eveniment. Așadar, putem avea inversiuni cronologice, în timp ce viziunile sunt așezate în progresie sau succesiune narativă. Succesiunea narativă nu înseamnă în mod necesar și succesiune cronologică. Pe de altă parte, putem avea „dublete” sau „multiple” adică viziuni despre același eveniment care apar de două ori, sau de mai multe ori. Exemplul clasic ar fi dispariția pământului vechi și a cerului vechi, și apariția unui cer nou și a unui pământ nou, în Apocalipsa 6:12-17 (mai ales 6:14) și Apocalipsa 21:1.

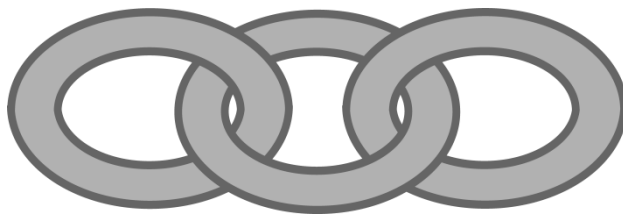
În ce privește progresia cronologică a seriilor de judecăți avem două modele principale, modelul succesiunii cronologice stricte și modelul focalizării succesive.

Modelul succesiunii cronologice stricte presupune că evenimentele sunt înlănțuite unele de altele, adică seria de șapte peceti este urmată după o pauză (intermezzo) de seria de șapte trâmbițe ale judecății, iar după altă pauză, aceasta este urmată de seria celor șapte potire ale mâniei lui Dumnezeu, care reprezintă judecățile finale asupra pământului și asupra locuitărilor săi necredincioși (modelul „șapte după șapte”).

Șapte
Peceti

Șapte
trâmbițe

Șapte
potire

Modelul focalizării succesive, sau modelul efectului de zoom, consideră că a șaptea judecată devine mai detaliată, în trei etape, etapa doi și trei incluzând fiecare câte alte șapte sub-etape (modelul „șapte în șapte în șapte”).

Șapte peceteți

Șapte trâmbițe

Șapte potire

Pecetea 1

Pecetea 2

Pecetea 3

Pecetea 4

Pecetea 5

Pecetea 6

Pecetea 7

Trâmbița 1

Trâmbița 2

Trâmbița 3

Trâmbița 4

Trâmbița 5

Trâmbița 6

Trâmbița 7

Potirul 1

Potirul 2

Potirul 3

Potirul 4

Potirul 5

Potirul 6

Potirul 7